5. Бернейс Е. Пропаганда. Київ, 2021. 128 с.
6. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. Київ, 2004. 230 с.
7. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ, 1999. 301 с.
8. Харарі Ю. Н. Nexus – Коротка історія інформаційних мереж від кам'яного віку до ШІ. Київ, 2025. 637 с.

УДК 002.1:327

Алла Прилуцька, канд. філософ. наук, професор
Національний аерокосмічний університет
«Харківський аерокосмічний інститут», м. Харків

«МІЖНАРОДНА ДОКУМЕНТАЦІЯ» ЯК ДЕФІНІЦІЯ СУЧАСНОГО ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА: ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Анотація. У статті обґрунтовано доцільність введення до категоріального апарату сучасного документознавства дефініції «міжнародна документація». Проаналізовано сучасні тенденції розвитку міжнародної взаємодії, що зумовлюють формування нових документних потоків і потребують теоретичного осмислення. Визначено сутність міжнародної документації як сукупності документів, документних комплексів та інформаційно-комунікаційних систем, що забезпечують міжнародну діяльність. Окреслено основні бар'єри її розвитку, пов'язані з нормативно-методичними, технологічними та термінологічними чинниками. Доведено, що впровадження зазначеної дефініції сприятиме розвитку теорії документознавства, удосконаленню міжнародного документообігу та гармонізації документних практик.

Ключові слова: документознавство, міжнародна документація, міжнародний документообіг, документні ресурси, міжнародне співробітництво, стандартизація документації.

У сучасних умовах трансформації соціальних комунікацій суттєво зростає інтенсивність міжнародної взаємодії між державними інституціями, громадськими організаціями, науковими установами, закладами освіти, бізнес-структурами та культурними спільнотами. Розширюється практика реалізації спільних проєктів, грантових програм, гуманітарних ініціатив і мережевих форм співробітництва.

Зазначені тенденції зумовлюють появу нових документних потоків і специфічних процедур створення, погодження, обігу, зберігання та використання документів у міжнародному середовищі. У зв'язку з цим актуалізується питання введення до категоріального апарату сучасного документознавства дефініції «міжнародна документація», що дає змогу більш адекватно відобразити процеси документування міжнародної діяльності.

Дослідження міжнародної документації в українському документознавстві перебуває на етапі формування та ще не отримало комплексного теоретичного

осмислення. Аналіз наукових публікацій 2018–2026 рр. свідчить, що увага дослідників зосереджується переважно на міжнародних стандартах документування, міжнародних документних ресурсах та документаційному забезпеченні окремих сфер діяльності. Зокрема у працях О. Тур та В. Шабуніної досліджено міжнародні стандарти ISO у сфері оцифрування, конверсії, міграції та керування документами, а також їх вплив на розвиток документаційних процесів [1]. О. Шевченко та В. Спрінсян розглянули електронні документи як складник цифрової спадщини, проаналізувавши документи ЮНЕСКО щодо її збереження та забезпечення доступу до неї [2]. Окремі аспекти використання міжнародних нормативних документів у сфері електронного документообігу та документних систем висвітлено у дослідженнях А. Щербіни [3].

Водночас спеціальні праці, присвячені теоретичному обґрунтуванню поняття «міжнародна документація» як самостійної документознавчої категорії, практично відсутні. Питання визначення її сутності, структури, функцій та місця в системі документознавчих понять залишається недостатньо розробленим, що обумовлює необхідність подальших досліджень.

Під міжнародною документацією, на нашу думку, доцільно розуміти сукупність документів, документних комплексів та інформаційно-комунікаційних систем, що забезпечують здійснення, регулювання та фіксацію міжнародної взаємодії між суб’єктами різних держав, міжнародними організаціями та партнерськими мережами.

Необхідність виокремлення цього поняття зумовлюється низкою чинників. По-перше, частина нормативно-методичної бази не повною мірою відповідає сучасним практикам міжнародної електронної взаємодії. У країнах ЄС активно використовуються механізми електронної ідентифікації та довірчих послуг, визначені регламентом eIDAS, а також стандартизовані підходи до обміну документами. Українська нормативна база потребує подальшої гармонізації з цими вимогами. Водночас міжнародна практика управління документацією дедалі більше орієнтується на стандарти серії ISO, насамперед ISO 15489. В Україні окремі положення цих стандартів імплементовано, однак значна частина методичних рекомендацій досі орієнтована переважно на внутрішньодержавний документообіг. Водночас питання сумісності документних ресурсів та інформаційних систем різних країн залишаються недостатньо врегульованими.

По-друге, зберігається інерційність професійного мислення, коли міжнародні документні процеси розглядаються лише як різновид діловодства або перекладацької діяльності. Проте міжнародна документна взаємодія охоплює питання стандартизації форматів документів, електронної автентифікації, міжсистемної

сумісності, довгострокового зберігання та юридичного визнання документів у різних юрисдикціях.

Особливо гострою ця проблема є для високотехнологічних підприємств і підприємств оборонно-промислового комплексу, які беруть участь у міжнародних проєктах. У таких умовах міжнародна документація охоплює не лише управлінські, а й технічні, проєктні, нормативні та контрактні документи. Недооцінка їх специфіки може призводити до затримок реалізації проєктів, ускладнення сертифікаційних процедур та виникнення правових ризиків.

По-третє, розвиток цифрових технологій, електронного документообігу, платформ спільної роботи, засобів електронної ідентифікації та штучного інтелекту формує нові вимоги до створення й управління документами.

По-четверте, зростає значення уніфікації термінології та забезпечення сумісності документних систем, що функціонують у різних правових, мовних і культурних середовищах.

Введення дефініції «міжнародна документація» створює підґрунтя для формування окремого напряму документознавчих досліджень, розроблення нових класифікацій документів, моделей їх життєвого циклу та методик управління міжнародними документними ресурсами. Водночас це дає змогу розглядати документ не лише як засіб фіксації інформації, а і як інструмент координації міждержавних і міжорганізаційних процесів.

Отже, введення до категоріального апарату сучасного документознавства дефініції «міжнародна документація» є обґрунтованим та відповідає сучасним тенденціям розвитку міжнародної взаємодії, цифровізації документних процесів і розширення транскордонних комунікацій. Це сприятиме подальшому розвитку теорії документознавства та вдосконаленню практики документаційного забезпечення міжнародної діяльності.

Список використаних джерел

1. Тур О. М., Шабуніна В. В. Стандарти ISO, присвячені процесам оцифровування, конверсії та міграції документів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2019. № 4. С. 54–61.

2. Шевченко О. В., Спрінсян В. Г. Електронні документи в складі цифрової спадщини сучасного суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2022. № 3. С. 67–73.

3. Щербіна А. В. Міжнародні стандарти кримінально-правової охорони нормальної роботи автоматизованої системи документообігу суду. *Юридичний вісник.* 2021. № 2. С. 219–229.